

■ रविवार, ९ जून २०१९

डॉ. बापूजी साळुंखे : ज्ञानतपस्वी शिक्षणमहर्षी

श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षण संस्थेचे संस्थापक शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांची १०१ वी जयंती रविवार, दि. ९ जून रोजी सकाळी १०.३० वा. संस्थेच्या स्मृतिभवनमध्ये होत आहे. त्यानिमित्त त्यांच्या शैक्षणिक कार्याचा परिचय...

श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षण संस्थेचे संकल्पक, संस्थापक डॉ. बापूजी साळुंखे म्हणजे एक ध्येयवादी शिक्षक, शिक्षण प्रसारातून समाजपरिवर्तनाचे स्वप्न पाहणारा एक समाजविदितक, आज विवेकानन्द शिक्षण संस्थेच्या रूपाने व शैक्षणिक कार्यविस्ताराने डॉ. बापूजींच्या स्मृती चिरंतन राहिल्या आहेत. शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ हे वर्ष शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्ष म्हणून साजरे होत आहे.

दीन-दलित व बहुजन समाजातील मुलां-मुलींचा सबौंगीण विकास व्हावा, विद्यार्थी स्वावलंबी व सुसंस्कारी बनावा, त्याने स्वतःच्या विकासाबाबोवरच समाज व देशाच्या प्रगतीसही हातभार लावावा, असे विद्यार्थी घडवणे हे बापूजींचे ध्येय होते आणि ते ध्येय पूर्ण करण्यासाठीच शिक्षणमहर्षी डॉ. साळुंखे यांनी श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षण संस्थेची स्थापना केली. आज कर्नाटक व महाराष्ट्र राज्यात मिळून श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षण संस्थेच्या जवळपास ४०६ शाखांद्वारे १० लाख विद्यार्थ्यांना ज्ञानदानाचे धडे देण्याचे कार्य अखंडपणे सुरु आहे.

कर्मप्रधान जीवन, दुर्गम्य इच्छाशक्ती, अथक परिश्रम, मूर्तिमंत चैतन्य आणि सळसळत्या उत्साहाचं प्रतीक असलेले व्यक्तिमत्त्व म्हणजे शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी. तन, मन व धन अर्पण करून कट करण्याचा वास्तववादी दृष्टिकोन

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांनी डोळ्यासमोर ठेवून समाजातील उपेक्षित व दुर्गम भागात मुला-मुलींच्या शिक्षणासाठी बापूजींनी बाहून घेतले.

बापूजींच्या जीवनात त्यांच्या पली संस्थामाता श्रीमती सुशीलादेवी साळुंखे यांची साथ लाखमोलाची आहे. त्यामुळे बापूजींना मानसिक वल, आत्मविश्वास प्राप्त झाला व इतक्या संस्थेच्या शाखांची निर्मिती शेवट झाली. प्रतिकूल परिस्थितीत निष्ठावान गुरुदेव कार्यकर्त्यांच्या साथीने महाराष्ट्राच्या उस्मानाबाद, पुणे, सातारा, रायगड, कोल्हापूर, सलापूर, सांगली, रत्नगिरी, सिधुदुर्ग, पेण, बेळगाव अशा जिल्ह्यांमध्ये ज्ञानमंदिरे उघडून येथील सर्वसामान्य जनतेच्या शिक्षणाची सोय केली. हे सर्व करीत असताना त्यांच्या नशीबी मान, अपमान, कट, उपासमार हे सर्व आले; पण त्यांनी कोणत्याही परिस्थितीत आपली शिक्षणाची गंगा दारोदारी पोहोचविण्याचे कार्य बंद पडू दिले नाही. त्यामुळे च आज महाराष्ट्राच्या जडणघडणीत बापूजींचे योगदान महत्त्वपूर्ण आहे. आज या संस्थेमार्फत बालवाडी ते पदवी व पदव्युत्तर विविध अभ्यासक्रमाचे शिक्षण दिले जात आहे. बदलत्या परिस्थितीनुसार पारंपरिक अभ्यासक्रमाबाबोवरच आधुनिक शिक्षण देण्यासाठी डॉ. बापूजी साळुंखे इन्स्ट. ऑफ इंजिनिअरिंग ॲण्ड टेक्नॉलॉजी, सावित्रीबाई फुले स्कूल ॲण्ड नर्सिंग कॉलेज, डॉ. बापूजी साळुंखे डिपार्टमेंट ॲफ हॉटेल मनेजमेंट असे व्यवसायाभिमुख

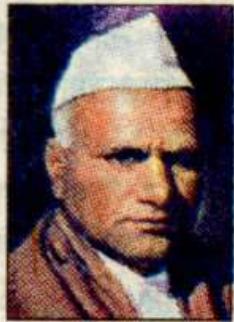
शिक्षणही दिले जात आहे. संस्थेच्या शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे सेंटर फॉर एक्स्प्लनेस या स्पर्श परीक्षा मार्गदर्शन केंद्रातून गेल्या १८ वर्षांत ५०० हून अधिक विद्यार्थी शिक्षण घेऊन विविध क्षेत्रात अब्ळव पदावर शासकीय अधिकारी म्हणून कार्यरत आहेत. बापूजींनी केलेल्या शिक्षण प्रसाराच्या कार्याचा गौरव म्हणून शासन/विविध संस्थांनी बापूजींना मानपत्र, महाराष्ट्र शासनातकै दलितमित्र किताब, शिवाजी विद्यापीठाकडून डी. लिट. ही पदवी देऊन गौरवले आहे. संस्थेचे कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभ्यकुमार साळुंखे, संस्थेच्या सचिव प्राचार्य शुभांगी मुरलीधर गावडे या संस्थेच्या पदाधिकारी, गुरुदेव कार्यकर्त्यांसमवेत संस्था अधिकारिधिक प्रगतिपद्धावर नेण्यासाठी कार्यरत आहेत.

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जयंती समारंभानिमित्त डॉ. श्रीपाल सबौंस, माजी अध्यक्ष, अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन यांचे शिक्षण, संस्कृती आणि राष्ट्रीयत्व या विषयाव व्याख्यान होणार आहे. अध्यक्षस्थानी संस्थेचे कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभ्यकुमार साळुंखे हे उपस्थित राहणार आहेत.

श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षण संस्थेच्या सर्व गुरुदेव कार्यकर्त्यांचा मिळून एक माठा परिवार निर्माण झाला आहे व या परिवाराचे श्रद्धास्थान म्हणून शिक्षणमहर्षी डॉ. साळुंखे यांना प्रत्येकाच्या हृदयात एक मानाचे स्थान प्राप्त झाले आहे. आज त्यांच्या १०१ व्या जयंतीदिनी त्यांच्या पवित्र स्मृतीस विनग्र अभिवादन.

- हितेंद्र साळुंखे,
सहायक ग्रंथपाल,
विवेकानन्द कॉलेज, कोल्हापूर.

ज्ञान तपस्वी : शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षण संस्थेचे संकल्पक, संस्थापक डॉ. बापूजी साळुंखे म्हणजे एक

ध्येयवादी शिक्षक, शिक्षण प्रसारातून समाजपरिवर्तनाचे स्वप्न पाहणारा एक समाजचिंतक. आज विवेकानन्द शिक्षण संस्थेच्या रूपाने व शैक्षणिक कार्यविस्ताराने डॉ. बापूजींच्या स्मृती चिरंतन राहिल्या आहेत.

शैक्षणिक वर्ष २०१८-१९ हे वर्ष शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे जन्मशताब्दी वर्ष म्हणून साजरे होत आहे. या निमित्ताने संस्थेच्या विविध शाखांतून अनेक कार्यक्रमांदरे शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजींच्या कार्याचा जागर करून एका प्रज्ञावंत, ज्ञानतपस्वीचे हे जन्मशताब्दी वर्ष त्यांच्या व्यक्तिमत्त्व व कार्याची समाजाला ओळख करून देण्यासाठी संस्थेच्या सर्व शाखांमधून साजरे केले जात आहे.

दीनदलित व बहुजन समाजातील मुला-मुलींचा सर्वांगीण विकास व्हावा, विद्यार्थी स्वावलंबी व सुसंस्कारी बनावा, त्याने स्वतःच्या

विकासाबरोबरच समाज व देशाच्या प्रगतीसही हातभार लावावा, असे विद्यार्थी घडवणे हे बापूजींचे ध्येय होते. ते ध्येय पूर्ण करण्यासाठीच शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांनी श्री स्वामी विवेकानन्द शिक्षण संस्थेची स्थापना केली. आज कर्नाटक व महाराष्ट्र राज्यांत मिळून संस्थेच्या जवळपास ४०६ शाखांद्वारे दहा लाख विद्यार्थ्यांना ज्ञानदानाचे धडे देऊन विद्यार्थी घडविण्याचे कार्य अखंडपणे सुरु आहे.

डॉ. बापूजी साळुंखे यांचा १०१ वा जयंती समारंभ रविवार (दि. ९) सकाळी १०.३० वा. संस्थेच्या स्मृतिभवनमध्ये होत आहे. यानिमित्त अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाचे माजी अध्यक्ष डॉ. श्रीपाल सबनीस यांचे 'शिक्षण, संस्कृती आणि राष्ट्रीयत्व' या विषयावर व्याख्यान होणार आहे.

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांनी प्रत्येकाच्या हृदयात एक मानाचे स्थान प्राप्त केले आहे. आज त्यांच्या १०१ व्या जयंतीदिनी त्यांच्या पवित्र स्मृतीस विनम्र अभिवादन!

- हिंतेंद्र साळुंखे,
सहाय्यक ग्रंथपाल,
विवेकानन्द कॉलेज, कोल्हापूर

रविवार, ९ जून २०१९

ज्ञानतपस्ची शिक्षणमहर्षी परमपूज्य डॉ. बापूजी साळुंखे

‘ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षण प्रसार’ या उदात्त घेयपूर्तीसाठी ज्यांनी शिक्षणकार्य मुरु केले ते म्हणजे डॉ. बापूजी साळुंखे. जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त त्यांना विनम्र अभिवादन, त्यांच्या जन्मदिनानिमित्त त्यांच्या कार्यावर टाकलेला हा प्रकाशझोत...

बापूजी साळुंखे यांचा जन्म ९ जून १९१९ रोजी रामापूर (ता. पाटण, जि. सातारा) या ठिकाणी झाला. कराड येथे मुरलीधराच्या मंदिरात त्यांनी आपल्या निवडक मित्रमंडळीच्या सहकायने जून १९५५ मध्ये श्री. स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेची स्थापना

केली. एका दिव्याने दुसरा दिवा तेवत ठेवावा. अगदी त्याचप्रमाणे बापूजींनी महाराष्ट्र व कर्नाटक राज्यात अनेक शैक्षणिक संस्कार केंद्रे चालविली. जिथे रस्ता नाही, वाहतूक नाही. प्रसंगी जेथे गावही नाही, मात्र शिक्षण घेण्याची जिद आहे. शिक्षणाला तहानलेली मुले आहेत, अशा भागात, घराघरात झोपडीत ‘ज्ञानाचा दिवा’ प्रज्वलित करण्याचे कार्य बापूजींनी केले.

बापूजींच्या त्यागमय जीवनाची कल्पना त्यांच्या साथ्या राहणीतून

प्रत्यास येते. शून्यातून विश्व निर्माण करण्याची जिद दिसते. अर्थात यामागे मूळ प्रेरणा जर कोणती असेल तर ती म्हणजे बापूजींचे अथ्यात्म संपन्न मन. अशा व्यक्तिमत्वाने केलेल्या कार्याची दखल समाजाने घेतली आहेच. बापूजींनी खेडोपाडी, आदिवासी प्रदेशात शाळा, महाविद्यालय, आश्रमशाळा, वसतिगृह सुरु केली. स्वातंत्र्योत्तर काळातील

शैक्षणिक चळवळीचा इतिहास लिहिताना डॉ. बापूजी साळुंखे आणि स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेच्या कार्याची नोंद घ्यावी लागेल. डॉ. बापूजींच्या जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त

संस्थेतील १४ जिल्ह्यांतील एकूण ४०८ संस्कार केंद्रांमध्ये विविध उपक्रम राबवण्यात आले आहेत. या जन्मशताब्दी वर्षानिमित्त व आज, रविवार दि. ९ जून २०१९ रोजी बापूजींच्या जयंतीनिमित्त या महामानवाला विनम्र अभिवादन व त्यांच्या शैक्षणिक कार्यास कोटी कोटी प्रणाम

अजितकुमार बाबासाहेब मोहिते
सहाय्यक शिक्षक, श्री जोतिलिंग
विद्यामंदिर वडणगे-निगवे

१६१९